Ч. 62 Субота 18 (30) марця 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтовоі.

Рекламациі незапечатані вільні від оплати почтовоі.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскоі".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциі:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державноі.

На вчерашнім засіданю Палати послів вела ся дальша дебата над провізориєю буджетовою. Пос. Біянкіні виступав дуже остро против намістника Дальмациі. П. Міністер фінансів, Пленер, відповідаючи єму, сказав, що форма нападів опозициі єсть дуже неумірена і повна пересади. П. міністер відпирав закиди піднесені против намістника і сказав, що відносини в Дальмациі суть під кождим взглядом на дорозі поправи. Відтак заявив п. міністер, що правительство лагодить реформу поступованя дисциплінарного против урядників. В справі реформи виборчоі сконстатував др. Пленер повільний еі поступ. Трудности переведеня реформи виборчоі суть в Австриі більші як де небудь инде. Коаліция єсть конечностию. Розвій парляментарного мира в Австриі не стоіть на негациі, але на спокійнім поступі национального мира. — П. міністер Бакегем відпирав закиди піднесені против намістника ґр. Туна. Бесідник зазначив, що виімковий стан в Празі не нарушує в нічім економічного житя. Як-раз в послідних часах можна сконстатувати в Чехах великі поступи на поли цивілізацийнім і економічнім. Міністер відпер відтак з цілою рішучостию закиди піднесені пос. Біянкінім против намістника і висших урядників в Дальмациі та висказав повне вдоволенє з богатоі в плоди діяльности дальматиньского сойму.

Пос. Менґер виясняв, длячого сполучена німецка лівиця приступила до коаліциі і згадав про недобрі досьвіди зроблені з більшостию парляментарною, котра була лиш від часу до часу. Коаліция єсть того рода, що відносини розвивають ся при ній далеко кориснійше, як би розвивали ся без неі. Відтак полемізував бесідник з пос. Романчуком і сказав єму, що він не повинен журити ся про відносини в Цилі, бо іх не знає; там Словенці гноблять Німців. Наконець говорив Менґер о реформі виборчій та висказав обаву, щоби еі не відложено на час неозначений.

По сім вибрано ґенеральних бесідників: Люеґера против а Зіса за провізориєю.

Пос. Люеґер полемізував майже зі всіма попередними бесідниками, а членам правительства відмавляв права виконувати дисциплїну в Палаті. Бесідник повторив давнійші напасти против міністра просьвіти Мадейского за протекцию в справі іменованя Рознера. На то сказав п. міністер Мадейский, що цивілізовані люди повинні респектувати житє і честь своіх ближних, особливо же на зборах, що мають висшу ціль, не повинно ся тикати осіб. Бесідник сказав, що не хоче входити в факти о мнимій єго протекциі (Люеґер: Длячого?) — Міністер: Бо то єсть низше моєі чести. Я не дам ся тероризмом відклонити від добровільно принятого на себе уряду, котрий я впрочім присягав. — Пос. Люеґер полемізував дальше з міністром і обговорював справу цилейску. — Пос. Абрагамович протестував іменем кола польского против закидів зроблених міністрови просьвіти. Наконець промавляв ще пос. Зіс та референт Щепановский і провізорию буджетову ухвалено в другім і третім читаню.

З руских товариств.

Загальні збори руского товариства педаґоґічного у Львові відбули ся дня 25 с. м. Членів не зійшло ся богато; найбільше було учителів з львівского округа. Збори відкрив замісць голови проф. В. Білецкий. Згадав покійних членів товариства: Ом. Огоновского, М. Подолиньского, о. Ник. Січиньского і Ом. Партицкого, а присутні віддали ім честь повставши з місць. Зазначив успіх діяльности виділу в справі управильнення і піднесеня науки руского язика в львівских ґімназиях польских. Виділ товариства уложив плян тоі науки і предложив краєвій Раді шкільний внесенє на утворенє посади т. зв. вандруючого учителя для тоі науки, а краєва Рада шкільна полагодила успішно се внесенє і предложила єго Міністерству просьвіти.

Провідником зборів вибрано катихита о. Ал. Стефановича, котрий покликав на секретарів пп. Витошиньского і Чижа. З порядку дневного приступлено до справозданя секретаря з діяльности виділу товариства. З того справозданя виимаємо ось ті головнійші точки: Товариство брало участь в краєвій виставі, причиняючи ся до будови спільного павільону руского квотою 100 зр. і устроівши в тім павільоні виставу видавництв товариства, руских учебників і ґрафічного образу розвитку товариства та інституту. На зазив виділу до численнійшого приступленя в члени товариства зголосило ся, на жаль, лиш 58 нових членів. Натомісць розвинуло ся товариство в иншім напрямі: заснували ся три нові філіі в Калуши, Николаєві і Грибовичах, так що тепер з

---

45)

РОЗБИШАКИ НА РІЦІ МІСІСІПІ.

Повість з житя американьских полішуків.

Фридриха Ґерстекера.

(Дальше.)

В кілька хвиль опісля станули вже обі дами з Томом перед дверми недужоі, а коли легенько запукали до них, отворила іх Мрс. Смартова, значить ся, на стілько, щоби можна побачити, хто там в сінех, і вже почала була своім острим язиком але дуже придушеним голосом сварити на них, аж побачила Мрс. Дейтонову і свою любу Міс Аделю Динмор і замовкла та впустила іх до середини а разом з ними й Тома, але сказала ім, щоби они були дуже тихо та ішли на пальцях.

Мария спала, і все ще мала на собі білу, подерту терном верхню сукню. Довге волосє спадало ій в неладі на бліді як смерть виски, правою рукою держала ся за серце а ліву підложила під личко, з котрого кров майже зовсім була збігла; довгі рісниці в замкнених повіках ще більше відбивали від того личка і ще більше підносили єго блідість. Груди ій якось страшно підносили ся а уста порушали ся злегка — розстроєний дух еі не давав ій ще й в сні спокою.

Аделя аж остовпіла, так перепудила ся і споглядала на свою приятельку, а сльози як горох покотили ся по еі личку.

— Марийко, бідна, нещаслива Марийко! — простогнала она.

Слова ті, хоч і як тихенько були сказані, а все-таки долетіли до уший дрімаючоі. — Она розкрила великі, сині очи, а здивований еі погляд спочив на еі окруженю. Відтак підоймила ся трохи, підгорнула собі з чола волосє і усьміхаючись витягнула руку до Аделі. Не виділа в тім очевидно нічого надзвичайного, що побачила тут нараз коло себе свою приятельку, о котрій преці повинна була думати, що она десь далеко звідси.

А Аделя лиш крикнула: „Марийко!... Марийко.... бідна.... бідна, нещаслива дитинко!" — і кинулась з плачем до неі. — „Де ти була, що з тобою стало ся?"

— То дуже красно, що ти прийшла навідати ся до мене — відозвала ся Мария з розгорнула ій обома руками волосє і поцілувала в чоло — та й Том Барнвель тут.... бідний Том — і она глянула на него милосердним оком та подала дрібненьку ручку, котру він мовчки взяв і притулив до уст.

— Марийко.... чи відповіш мені на то, що я тебе спитаю? — шепнула наконець Аделя до неі і старала ся сама, о скілько то лиш було можна, опамятати ся — чи розкажеш мені дещо, що нас обі обходить?

— Чому ні?... дуже радо — відповіла недужа усьміхаючись — певно, що тобі розкажу, чому би ні? — Она була зовсім спокійна і при здоровім розумі, лиш якось непевно водила блудними очима.

— То добре — сказала на то Аделя і мало що знов не розплакала ся, лиш на силу здержала сльози — від коли.... від коли ти з Сінквіль?

— Сінквіль? — повторила Мария здивована — Сінквіль? Такоі назви я ще ніколи не чула.... в Індиянї нема ніякого Сінквіль.

— Я маю на думці твою плянтажу, по тамтім боці в Місісіпі.

— Плянтажа? В Місісіпі? — повторила Мария все ще так само здивована і ніби трохи усьміхнена — тобі хиба щось приснило ся, а звідки-ж би взяла ся у мене плянтажа в Місісіпі?... Я тоі держави зовсім не знаю і ще ніколи там не була.

— А хиба-ж Едвард не купив собі ґрунт в Сінквіль? — спитала Аделя здивована.

Мария була доси зовсім спокійна, бо очевидно призабула зовсім на послідні страшні події. Чужа сторона, в якій она опинила ся, особи, з котрих ніяка не нагадувала ій того, що стало ся — нагадуванє чужих, ій зовсім не знаних імен, відвертали еі чим раз більше від того, що она пережила тоі ночи, а коли може та ніч і вертала назад в страшних образах перед еі душу, то бодай видавалась ій лиш як би якийсь страшний, грізний сон.

Але коли так нараз почула імя Едварда, то се якесь чародійне слово розірвало знову ту

філією в Щирци має товариство вже чотири філії. Виділ товариства вів і сего року дальше видавництво часописий: „Учитель“ і „Дзвінок“. Ті видавництва не можуть повеличати ся успіхом, не лиш під взглядом материяльним, але й моральним. Участь учительства в редакциї „Учителя“ була вельми слаба, а ширші круги не підпомагали его своїми дописями і замітками. Передплатників „Дзвінка“ невелике число, а стараня виділу о дозвіл дебіту до Росиї не принесли успіху. Заходом і коштом товариства появились дві книжки: переклад повісти Ю. Верне: „Подорож довкола землі“ і фонетичною правописию друкований молитвослов для дітий, укладу сов. о. А. Тороньского. Крім того вже майже готовий передрук з „Учителя“ „Короткої історії педаґоґії“. Виділ рішив розпочати цілу серию видавництв для рускої молодежи шкіл середних, а краєва Рада шкільна заявила готовість прийти в поміч грошевою підпомогою. Виділ занимав ся справою школи ім. М. Шашкевича у Львові, щоби перенести еї в догіднійше місце і збільшити фреквенцию. Вкінци постарав ся виділ о се, щоби проф. Грушевский розпочав цілий ряд викладів популярних з рускої історії для львівскої інтеліґенциї. Ті всї справи були полагоджені на 12 засїданях виділу. — Довга нарада вела ся над „Учителем“ і „Дзвінком“. Дехто був нездоволений з веденя „Учителя“, млявости его і з мови „Дзвінка“, неприступної для наших дітий. Радили навіть „Дзвінок“ застановити.

Редактор обох часописий проф. В. Шухевич відповів на се: Иншою мірою треба критикувати часопись, видавану поодинокою особою, на власне різіко і одвічальність, а иншою часопись, котра єсть орґаном товариства. Коли товариство розвиває живу діяльність, порушає жизненні справи, то й его орґан буде виразом того ділання. Впрочім обнимаючи редакцию, я не почув від учительства директиви, в якім напрямі редаґувати, натомісць виділ товариства припоручив дбати о се, щоби „Учитель“ міг діставати субвенцию краєву і був поручений до бібліотек шкільних. Учительство не піддержує материяльно видавництва, тож годі зрікатись субвенциї. Особистих справ годі порушувати в „Учителю“. З огляду на невеликий обєм видавництва, годі широко розписуватись про многі справи, а треба обмежитись на поданє змісту. Дописий від учителів нема, і треба нераз подавати материял, може й не так відповідний до такого орґану як „Учитель“. Впрочім містились в „Учителю“ розвідки, котрі обходять учителів, як н. пр. про огород шкільний і т. п. — Що-до „Дзвінка“, котрого видавництво бороло ся від самого початку з дефіцитами, воля зборів застановити видавництво або ні.

Але збори рішили видавати дальше „Дзвінок“ і пригадати властям, що суть рускі книжки на премію.

Ухвалено внесеня: Ів. Малицкого в імени філії щирецкої, щоби в руских школах народних діловодство було ведене в рускім языцї, та щоби платня учителів народних була поліпшена, а в тій цїли має виділ товариства внести петицию до Сойму; — п-ї Літиньскої, щоби виділ подумав о заснованю товариства учительскої помочи; — Ів. Строньского в справі зміни статутів товариства; — о. Стефановича, щоби краєва Рада шкільна поручила окружним радам шкільним, вчисляти в заслуги учителів їх діяльність по читальнях. — Всї ті внесеня має виділ розслідити. Наступив відчит п. Вол. Витошиньского на темат: „Чого домагає ся суспільність від народного учителя?“ Відчит сей ухвалено випечатати в „Учителю“.

Перегляд політичний.

Проект підвисшеня тариф особових на зелїзницях державних буде вже в найблизшім часї предложений Радї державній. Підвисшене то має війти в жите з днем 1 липня с. р.

При вчерашних виборах до ради громадскої у Видни вибрано у всїх округах, в котрих доси вибори переведено, самих антисемітів, навіть на передмістю Леопольдштадт.

О промові пос. Романчука пише Presse: Виводам пос. Романчука можна противставити факт, що всї инші посли рускі висказували нераз зовсім инші погляди і самі збивали его закиди. Факт сей вистане до схарактеризованя нарікань пос. Романчука.

З Петербурга доносять, що кн. Лабанов предкладав цареви, щоби він іменував амбасадором у Видни кн. Долгорукого. Цар однакож відкинув то предложене. Кажуть, що причиною того єсть з одної сторони то, що цар не хоче позбути ся із свого окруженя свого любимця, а з другої то, що у Видни мешкає донька кн. Долгорукого, віддана за кн. Дітріхштайна.

Після російскої північної аґентиї телеграфічної має хіньский посол Лї-Гунґ-Чанґ предложити Японцям відступлене островів Лю-Чу (Японцї уважають вже від давна ті острови за свої і мають там власть), Формози та кількох других, а відшкодоване воєнне має заґарантувати ся окупациєю тих країв, в котрих стоїть тепер японьске войско.

Новинки.

Львів дня 29 марця 1895

— **Іменованя.** Виділ краєвий іменував Едмунда Коначиньского ад'юнктом рахунковим, Адама Мамчиньского і Александра Левартовского рах. официялами; Стефана Кульчицкого і Миколу Городиского практикантами рах.; Фран. Домишевского, Вінк. Мисиньского і Антона Боркоша аплікантами I кляси.

— **Презенту** на Сливки надало Намістництво о. Миколаеви Левіцкому, сотрудникови з Бубнища.

— **Є. Е. Митрополит** виїхав на похорони пок. о. Вен. Літиньского до Перемишля.

— **Руске задаткове товариство „Надія“ в Бережанах,** стоваришене з обмеженою порукою, записав бережаньский ц. к. суд окружний в своїм реєстрі товариств зарібкових рішенем своїм з дня 23 марця ч. 1525.

— **До виділу** руского Товариства педаґоґічного вибрані на остатних зборах: головою п. Ол. Барвіньский, членами В. Білецкий, Е. Харкевич, Іл. Чиж, Ів. Банах, Ів. Матіїв, Кость Паньковскій, Вол. Витошиньский, Гр. Врецьона, О. Барвіньска, і М. Вояковска, а заступниками: О. Макарушка, І. Петришин і В. Тисовский.

— **Томболя устроєна „Клюбом Русинок“** по концерті в роковини Шевченкові, принесла на фонд памятника Тараса 203 зр. 33 кр.

заслону, що відділяла минувшість від неї. Она схопилась корчево.... приложила руку до чола і вліпила блудні очи якось аж дико в свою приятельку, котра страшно налякана відскочила від неї. А відтак таки зіскочила борзенько з постели і показуючи пальцем у вікно та повівши в ту сторону блудними очима, крикнула:

— Там.... там він виринає!... Его кучери мокрі... але его дзвінкий сьміх несе ся по покладі. Едварде!... На рани Спасителя.... Едварде, борони твою жінку.... Хахаха, діти.... то удало ся знаменито.... у воду стервом.... лиш привяжіть до них камінє.... Едварде.... ратуй твою жінку.... Едварде!... хахаха! — і з корчевим реготом повалила ся она без памяти на постіль.

Женщини слухаючи еї, аж дрожали зі страху, а Томови мало серце не пукло, коли почув пронизаючий крик тої, котру колись — ах, котру ще й тепер любив. Мрс. Смартова перша опамятала ся на стілько, що стала бідній дівчині давати всяку лиш можливу раду. Мария опритомніла знову, а замість того якогось шаленого страху, що був еї перед тим опанував, брав еї очевидно якийсь вже спокійнійший біль. — Она похилила головку на Аделину грудь і плакала гіренько, але бодай слухала спокійно вiдради своєї приятельки. Але як Аделя й не старала ся довідатись від неї поясненя страшної тайни, то таки на дармо, не могла нічого видобути з неї, бо що она й говорила, то все було якесь таке замотане, що ще більше не згоджувало ся з тим, що говорив Едвард Говес.

Треба отже було передовсім повідомити его о станї его жінки, і Аделя постановила написати лист до него, аби він прийшов таки до еї помешканя, щоби она там могла насамперед приготовити его на то страшне нещастє. В сїй цїли мав сейчас поїхати післанець до Ляйвльової ферми, а коли Аделя писала той коротенький лист, радила Дейтонова з Смартовою, яким би способом найлїпше можна перевести Марию до еї дому.

Смартова не хотїла зразу на то пристати. Але коли собі розважила, що нещаслива скорше чей подужає під опікою і доглядом своєї приятельки, як у неї, то пристала на то, та ще й підняла ся відослати недужу своїм власним візком, щоби не роби, що волочать ся по місті, не зглядали ся на нещасливу.

Післанець, що вибрав ся до Ляйвльової ферми мав на дорозї поступити ще й до Дейтонового дому і сказати Нансї, аби она приготовила малу комнатку на першім поверсї, так, щоби вже все було готове, коли они прийдуть. До сеї послуги вибрано Сціпія, і він лише що вийшов був з Дейтонового дому та пустив ся широкою стежкою до Ляйвльової ферми, як вже вернув і сам сквайр та довідав ся від Нансї, що веліла ему сказати его жінка.

— Якась недужа приятелька? Звідки? — спитав він здивований служницю.

— Місус нічого не казали — відповіла молода дівчина — але Сіп, що лише що поїхав звідси з письмом до Ляйвльової ферми, казав, що то сестра якогось лодкаря, котрий привіз еї пароходом з Ню Орлеану.

Сквайр Дейтон не сказав на то нічого, лиш пішов на гору до своєї комнати, де стояло бюрко і замкнув в нїм спору пачку якихсь паперів та виймив ключик а відтак задуманий і очевидно чогось неспокійний пішов борзенько до готелю Уніон.

Мария тимчасом майже зовсїм успокоїла ся. Аделя, бачите, старала ся все то, що лякало і мучило душу недужої, представити їй лиш яко якийсь страшний сон, котрий не єсть нічим иншим, лиш таки сном, бо Едвард жиє, єсть здоров і ще сего вечера пригорне еї до себе. А то, що она говорить о якихсь високих пальмах, о якійсь чудно красній, гордій жінцї, о якихсь страшних людех, що грозять еї житю — то все єсть лиш проста сонна мара, котрій она не повинна так самохіть піддавати ся, лиш еї від себе відганяти.

Аж ось почули ся кроки на сходах і зараз потім спитав Дейтонів голос таки під самими еї дверми, де та комната, в котрій лежить недужа. Ледви що Мария зачула той голос, як і схопилась з постелї та представила собою так страшний вид, що аж лячно було на ню дивити ся.

— Боженьку сьвятий, а тобі-ж що знов такого, Марийко? — спитала Аделя перепуджена.

— Ось тут? зараз тут отсї двері? — спитав сквайр в сїнех ще раз, коли ему хтось, видко, в долини розповідав, куди іти.

— Ісусе Христе.... то він! — крикнула Мария в найбільшім страху — то він той страшний.... бороніть мене від него.... він хоче мене знову зловити.

— Марийко.... успокій ся прецї — просила еї Аделя — та-ж то сквайр Дейтон, муж отсеї пані, чоловік добрий і честний, котрий не дасть тобі зробити ніякої кривди.

В сїй хвили отворили ся двері і війшов сквайр. Мария вліпила в него очи, мов би з превеликого страху хотіла дізнати ся, що там діє ся в его серци. Але коли він, поговоривши коротенько з своєю жінкою, приступив до неї, взяв еї за руку і повитав своїм милим та ще тепер і дуже лагідним голосом, то страх еї зовсїм відступив і она положила ся знову на постіль та успокоїла ся. Лиш ще часом, коли замкнула очи і тогди чула лиш голос его розмови, то схопила ся і розглядала ся по комнатї, як коли-б хотіла переконати ся, де то она і хто тут коло неї.

— **В Тернополи** відбудуть ся в церкві міскій під проводом впр. о. Пл. Филяса, єромонаха Ч. С. В. В. реколекциї на днях 1, 2, 3, 4 і 5 л. цьвітня с. р. з слідуючим порядком. Для пань: В понеділок, второк і четвер с. є. 1, 2 і 4 цьвітня точно о год. 10 рано Служба Божа чит. від $10^1/_2$ рано до $11^1/_2$ год. конференция; В середу і пятницю с. є. 3 і 5 цьвітня о 9 год. Служба Божа Преждеосьвященних Дарів о $10^1/_2$ рано до $11^1/_2$ год. конференция. — Для панів: Дня 1, 2, 3, 4 і 5 л. цьвітня щоденно о год. 7 вечером конференция. На сї реколекциї запрошує о Волод. Громницкий, парох Тернополя.

— **Зворот на добре.** Тими днями відбула са урядова комісия в Любини великім, місци купелевім, щоби громадяни рішучо приступили до будови шкільного будинку о двох силах учительских. Делеґати від громади старають ся відкупити від властителя п. бар. Бруницкого велику коршму, що стоїть против церкви на горбку при гостинци, і хотять еї переробити на школу. Єсть то обяв гарний і є надія, що щира воля громади сповнить ся. — *О. Гелитович, парох.*

— **Разом до гробу.** В Кракові занедужала Емілія Бараньска і попросила сьвященика до себе. Муж еї Людвик сповідав ся звичайно разом з жінкою; отже й тепер також висповідав ся. Жінка померла 23 с. м., а в 47 годин по еї смерти помер і муж. Так его зажурила смерть жінки. Він був троха слабий, але при инших обставинах міг ще довший час пожити. Смерть жінки звалила его з ніг і лікарі не помогли. Поховали Вараньских разом одного дня.

Господарство, промисл і торговля.

Товари корінні.

(Дальше).

Ужиток шафрану, его фальшоване і торговля ним. Шафран має в собі линучий олїєць, котрий єсть жовгий як золото; в. смаку єсть він щипаючий і надає шафранови властивого єму запаху. Крім того має шафран ще велику скількість, бо до 40 проц. краски, званої „кроціном“ або „поліхроїтом“, котра в чистім стані єсть ясно-червоним порошком без запаху; порошок той розпускає ся дуже легко у воді, але не розпускає ся в товстих оліях. На сьвітлї і воздусї тратить шафран дуже легко свій запах і краску і длятого треба его держати в щільно замкнених коробках та в сухім місци. Яко коріня уживають его головно на Всходї, в Швайцариї і у нас; его уживають головно яко краски до крашеня тїст, цукрів, масла і сира. Давнїйше уживано его також до крашеня материй, але тепер стратив він вже в сїм напрямі своє значінє і длятого торговля ним підупала. Богаті Арабки красять собі ним повіки і кінцї пальців. Шафран має також яко лїк деяке значінє; в малїй скількости уживають его від корчів жолудкових, а також на болячки, щоби борше мякли і пропукали ся.

Річ зрозуміла, що так дороге коріне, як шафран, буває також дуже часто фальшоване. В першім рядї домішують до него богато стовпиків, на котрих держать ся его лїйковаті близни, що дають правдивий шафран. Ті стовпики суть жовті а не червоні; коли отже в шафранї єсть богато жовтих ниточок, то річ певна, що він фальшований. Правдивий шафран пізнати по тім, коли его намочити у воді, а ниточки его розкрутять ся і покажуть ся лїйковатими. Буває також, що стовпики шафранові і вже вимочений шафран красять шафрановою тинктурою або анїліновою краскою. Не крашений шафран пізнати по тім, коли его ниточки держати до сонця, а они покажуть ся серединою одностайно червоні, а боками жовті; крашені ниточки не показують одностайної барви, лиш бувають місцями темнїйші і яснїйші та мають смуги і плямочки. Найчастїйше фальшують шафран в той спосіб, що домішують до него листочки цьвітових з к р о к і ш а (погітки, ростини, котрої цьвіт подібний до румянку, лиш що жовтий, а ще лїпше до арніки). Листочки крокіша в шафранї дуже легко розпізнати, коли его намочити у воді: ниточки правдивого шафрану будуть лїйковаті, а крокіш, скручений, розмокне і покаже плоский листочок, широкий в горі, а лиш в споді закінчений в рурочку. Другою важною домішкою до шафрану суть листочки з сьвітлушки, котру наші селяни садять часто в огородах і навіть уживають замість шафрану. Сьвітлушка подібна до осету і має головки помаранчеві; еї поодинокі цьвіточки суть, що правда лїйковаті, але в горі розходять ся в пять довгих зубців, в намоченім щафранї легко еї по тім пізнати. Наконець домішують ще покраяного цьвіту ґранатового, а навіть сушених волокон з волового мяса. При такім фальшованю не диво, що несовістний купець може за ті самі гроші дати далеко більше шафрану, як той, що совістно поступає і продає лиш добрий, нефальшований товар.

Цїна шафрану зависить від жнива і длятого дуже часто зміняє ся. Австрийский шафран платить ся по 80 до 90 зр. за кільо, а головним ринком для австрийскої торговлї шафраном єсть місто Крема.

Ваніля.

Найделїкатнїйшим і побіч шафрану найдорожшим корінем єсть ваніля. Ростина, котра нам дає се коріне, належить до того рода, що прекрасні наші цьвити, знані під назвою зазулиньців або головеньок, котрі хорошими своїми красками, а ще більше дивним нераз видом, (як н. пр. зазулинець черевичок) звертають весною на себе нашу увагу. Цьвити сї замітні ще й тим, що їх пилок заплодовий єсть збитий в грудочки, котрі сидять в маленьких мішочках на цьвітї; треба аж, щоби якась комашка влїзла в цьвіт і зачепила ніжкою о ту грудочку, щоби она прилипла до ніжки, і комашка полїзла з нею в другий цьвіт. Аж тогди той цьвіт заплоднить ся і зродить овоч. Отже такою ростиною єсть і ваніля, котра росте в теплих краях. Первістною еї вітчиною єсть Америка і там росте она ще й нинї дико в Мехіку, Бразилії, Перу і Чілї по лїсах попід дерева, по котрих чіпає ся і бере собі з їх кори поживу. Єї било єсть 10 до 15 метрів довге, а цьвіт великий, білий і пахучий. Овочем єсть стручок, повен дрібонького насіня; він то дає нам то коріне, котре в торговли називаємо ванїлею. Коли ванїлю засадили перший раз на острові Ява в 1819 р., показало ся, що в цїлім огороді не зародив анї один корчик. Директор того огорода Тейсман зачав слїдити за причиною того, і дослїдив, що на Яві не було комашки, котра би переносила пилок заплодовий з цьвіта на цьвіт. На другий рік взяв ся він сам переносити той пилок пензликом і ваніля вже родила. Пізнїйше розмножено й того хрущика на острові а ваніля вже тогди родила.

Тимчасом заїхав віз, і жінки звели Марию по сходах на долину. А Том, що ще лишив ся з сквайром, розповів єму все докладно про бідну дівчину, як то він еї знайшов, та що все то, що він чув, скріпляє в нїм чим раз більше то підозрінє, що тут має ся дїло з якимсь злочинцем, котрому поки що годї дійти слїдів. Аж коли прийде Мр. Говес, то він причинить ся богато до роз'ясненя сеї справи.

— А вам здає ся, що ви знайшли ту нещасливу на якімсь острові? — спитав сквайр, котрий доси з як найбільшою увагою слухав оповіданя молодого чоловіка.

— Як то, здає ся? — відповів той — таж я то знаю напевно.... то другий остров з віди долї рікою і, як казав той Ірляндець, мусить бути число шісдесять і один.

— Який Ірляндець.... той що буває тут дуже часто в готели Унїон?

— Я того не знаю, але він, що правда, розмавляв над рікою з Мр. Смартом, а тепер пустив ся долї водою, щоби розслїдити той остров.

— Хто? Той Ірляндець? — спитав Сквайр живо.

— Таж він, бо й він каже, що в послїдних часах доглянув щось підозрілого. Там десь мусить бути якась нора картярска, що держить ту зволоч близько Геневи. Він так того певний, що поплив в долину, щоби о всім переконати ся. Я сам, скоро лиш нещасливі трохи полекшає, поплину як найскорше до Вікториї, щоби там ще застати наш ґаляр. По дорозї вступлю ще на той остров, де знайшов нещасливу, а такому старому мисливому, як я, чей удасть ся вислїдити, що там єсть на тім острові.

— Ви поїдете самі? — спитав сквайр.

— На жаль, мушу бути сам і керманичем і веслярем; та годї инакше — коби лиш тота мрака трохи розступила ся.

— То-ж то й є — сказав Дейтон — при такім станї, як тепер, годї би вам пускати ся долї рікою. Я вам раджу на всякий случай зачекати, доки аж мрака не розступить ся. Аж до того часу може й знайдете якого товариша. Тут суть майже завсїгди люди, що їдуть до Вікториї.

— Ну, замість з яким товаришем, волїв би я сам їхати, сказав Том. Але я би тому не противив ся, коли б хто хотїв мене туди перевезти, лиш що нїхто такий не знайде ся, а я не маю часу. Коли не можна буде серед мраки веслувати, то пущу лодку з водою, а похват понесе вже мене в долину. Кождий снаґ, попри котрий буду плисти, покаже менї, куди іде похват, а впрочім можу з початку держати ся близько берега. Але треба заглянути до лодки — всїляко може бути, я тутешним лодкарям не дуже вірю.

— То заждіть бодай на мене коло своеї лодки, закия від'їдете — сказав судия — дам вам кілька слів до мирового судиї в Сінквіль; щоби ви знайшли там зараз якусь поміч, коли викриєте дійство щось підозрілого. Молода дама буде мати тимчасом добру опіку.

— Я дуже о нию побою ся — відповів Том зітхнувши і пустив ся відтак поволи до ріки, а судия постояв ще і довго дивив ся за ним задуманий.

Він ще стояв, коли до него приступив малий, білий хлопець і дав єму непорядно зложений, але многими печатками запечатаний лист, котрий він прочитав і сховав до кишенї. Відтак пустив ся головною улицею і щез в найблизшій уличці, що скручувала на право.

(Дальше буде)

Телеґрами.

Відень 29 марцу. При доповняючім виборі до ради громадскої в третім окрузї виборчім вибрано антисемітского кандидата.

Париж 29 марця. Президент Фор був вчера у войсковім таборі при віддаваню хоругви для армії, котра вибирає ся до Мадаґаскару і мав промову до войска.

Константинополь 29 марця. Французский посол Камбон виїхавши вчера на кони на прохід дістав ся межи два вози і зломив собі ногу.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1894, після львівск. год.

Відходять до

	Поспішний		Особовий			
Кракова	3 00	10·46	5·26	11·11	7·31	—
Підволочиск	6·44	3 20	10·16	11·11	—	—
Підвол. Підзам.	6·58	3·32	10·40	11·3[illegible]		—
Черновець	6 51		10·51	3·31	11·06	—
Стрия	—		10·26	7·21	3·41	7·43
Белзця	—	—	9·56	7·21	—	—

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Надіслане.

За редакцию відповідає Адам Кархоцкий.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.